

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ

ในงานศิลปะและสถาปัตยกรรมไทยประเพณี ส่วนของฐานและลวดบัวฐานนับเป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทำหน้าที่เป็นส่วนรองรับตัวเรือนหรือตัวอาคาร ก่อให้เกิดสัดส่วนที่งดงามมีความครบถ้วนสมบูรณ์ตามแบบแผน นอกจากนี้ยังเป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงสัญลักษณ์บางประการ บ่งบอกถึงฐานานุศักดิ์ของของงานสถาปัตยกรรมรวมทั้งงานศิลปกรรมในแขนงต่างๆที่เกี่ยวข้อง ลวดบัวฐานจึงมีลักษณะของการใช้งานที่มีระเบียบแบบแผนและมีรูปแบบที่มีความหลากหลาย

การเลือกใช้ลวดบัวฐานให้เหมาะกับลักษณะของการใช้งานและฐานานุศักดิ์ นอกจากการเลือกใช้ชุดฐานรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยลำพังเพื่อเป็นส่วนรองรับตัวเรือนหรือตัวอาคารแล้ว ยังมีระเบียบของการนำชุดลวดบัวฐานนั้นมาซ้อนชั้น รวมทั้งในบางกรณียังปรากฏลักษณะของการเชื่อมต่อระหว่างชุดลวดบัวฐานของตัวเรือนหรือตัวอาคารหลักกับชุดลวดบัวฐานของตัวเรือนหรือตัวอาคารที่มีการออกมุขหรือการเชื่อมต่อกับชุดลวดบัวฐานของซุ้มประตู ซุ้มหน้าต่าง หรือซุ้มจรณะ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวมักปรากฏเสมอในงานสถาปัตยกรรมไทย อย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏงานศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าว จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยถึงที่มาและแนวคิด รวมถึงระเบียบแบบแผนในแง่ของการออกแบบเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และสามารถนำความรู้นั้นไปประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยังเป็นประโยชน์ต่องานออกแบบสร้างสรรค์ในทางศิลปะและสถาปัตยกรรมไทยต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงแนวคิด รูปแบบและระเบียบแบบแผนของการเชื่อมต่อลวดบัวฐานในงานสถาปัตยกรรมไทย

๑.๒.๒ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการสอนในวิชาสถาปัตยกรรมไทย และวิชาสถาปัตยกรรมไทยขั้นสูง ในหลักสูตรของนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

๑.๒.๓ เพื่อเป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ การบูรณปฏิสังขรณ์งานศิลปะและสถาปัตยกรรมไทยที่มีคุณค่าในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบงานศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ศึกษาแนวคิด รูปแบบและระเบียบแบบแผนของการเชื่อมต่อลวดบัวฐานในงานสถาปัตยกรรมไทยโดยศึกษาในเรื่องของผัง รูปแบบซึ่งปรากฏจากด้าน วัสดุและกรรมวิธีในการก่อสร้าง รวมถึงงานประดับตกแต่ง

๑.๓.๒ เนื่องจากระยะเวลาในการทำวิจัยที่มีจำกัด ในงานวิจัยนี้จึงศึกษาเฉพาะงานสถาปัตยกรรมไทยในศิลปรัตนโกสินทร์ โดยเลือกกรณีศึกษาจากอาคารตัวอย่างภายในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นงานสถาปัตยกรรมที่มีความสำคัญในทางศิลปะและประวัติศาสตร์ มีรูปแบบที่มีความหลากหลายและมีแบบแผนชัดเจน รวมทั้งยังมีประวัติการสร้างและการบูรณะปฏิสังขรณ์เป็นที่แน่ชัด อย่างไรก็ตามเพื่อให้ได้ข้อมูลและการวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์มากขึ้น ในงานวิจัยนี้จึงมีการศึกษาและมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับงานสถาปัตยกรรมไทยแห่งอื่นร่วมด้วย

๑.๔ วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพโดยอาศัยระเบียบวิธีในทางสถาปัตยกรรมเป็นหลัก ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถาปัตยกรรม เช่น การศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องของการใช้งาน ผัง รูปด้าน วัสดุและกรรมวิธีในการก่อสร้าง รวมถึงงานประดับตกแต่ง ร่วมกับการวิจัยในเชิงประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดี เพื่อให้การศึกษามีความรัดกุมรวมทั้งยังได้ผสานและแลกเปลี่ยนกับองค์ความรู้ของศาสตร์ในแขนงวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบและเข้าใจถึงแนวคิด รูปแบบและระเบียบแบบแผนของการเชื่อมต่อระบบลวดบัวฐานในงานศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย

๑.๕.๒ เป็นข้อมูลที่ใช้สำหรับการสอนในวิชาสถาปัตยกรรมไทย และวิชาสถาปัตยกรรมไทยขั้นสูง ในหลักสูตรของนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

๑.๕.๓ เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ การบูรณปฏิสังขรณ์งานศิลปะและสถาปัตยกรรมไทยที่มีคุณค่าในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบงานศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย